

Asia

Kilpailukykyministereiden epävirallinen videokokous (sisämarkkinat, teollisuus) 19.11.2020

Kokous

19.11.2020

Kilpailukykyministereiden epävirallisen videokokouksen (sisämarkkinat, teollisuus) 19.11.2020 aiheena oli elpymisen hyödyntäminen: dynaamisempi, joustavampi ja kilpailukykyisempi eurooppalainen teollisuus investoimalla vihreään siirtymään. Suomea videokokouksessa edusti elinkeinoministeri Mika Lintilä. Jäsenvaltiot suhtautuivat myönteisesti komission ilmoitukseen teollisuusstrategian päivittämisestä, mutta samalla painotettiin, että strategiassa jo esitetyt tavoitteet vihreästä ja digitaalisesta muutoksesta sekä strategisen autonomian vahvistamisen tarpeesta ovat edelleen voimassa. Digitalisaatio nähdään olennaisena osana teollisuuden kilpailukykyyn vahvistamista.

Puheenjohtaja Peter Altmaier totesi politiikkakeskustelun teeman, investoinnit vihreän muutoksen vaikeassa tilanteessa, liittyvän yhtäältä koronapandemiaan ja toisaalta globaaliin kilpailuun. Esimerkkinä kansainvälisestä tilanteesta puheenjohtaja mainitsi vastikään solmitun Kaakkois-Aasian kauppasopimuksen. Altmaierin mukaan eurooppalainen teollisuus voi kuitenkin olla kilpailukykyinen, ja EU on sen vahvistamiseen sitoutunut. Altmaierin mukaan tulossa on lisäkeskusteluja hiilivuodosta ja tuesta, jolla energiantensiivistä hiili- ja terästeollisuutta voidaan tukea muutoksessa ja sen vaatimissa investoinneissa. Loppupuheenvuorossaan Altmaier totesi, kuinka laaja-alaista teollisuuspoliittinen keskustelu on ja mainitsi esimerkkinä kiertotalouden muuttumisen ympäristöpolitiikasta olennaiseksi osaksi teollisuuspolitiikkaa.

Komissaari Thierry Breton muistutti vakaan teollisen pohjan merkityksestä eurooppalaiselle kilpailukyvyille. Teollisuusstrategian uudelleenkalibroinnin tavoitteena on tukea modernia, ympäristöystävällistä, digitaalista sekä kestäväää teollisuutta. Breton kertoi teollisten ekosysteemien olevan eri toimijoita yhdistävä uudenlainen konsepti ja että parhaillaan kartoitetaan 14 teollisen ekosysteemin tarpeita, jotta niille voidaan laatia räätälöityjä toimenpiteitä.

Kasvun ja kilpailukykyyn korkean tason työryhmän (HLG) puheenjohtaja Kirsten Scholl korosti esityksessään kolmea asiaa: resilienssiä, digitaalisuutta (ml. vihreä siirtymä) ja siirtymän vaatimia säädösympäristön muutoksia.

Puheenjohtajavaltio Saksa oli ennen kokousta toimittanut asiakirjan, jossa pyydettiin jäsenmaita vastaamaan kolmeen kysymykseen: 1) tärkeimmistä teollisuusstrategiassa päivitettävistä teemoista, 2) vihreää ja kestäväää siirtymää tehokkaimmin toteuttavista toimenpiteistä sekä 3) teknologiayhteistyön edistämiseksi tarvittavista muutoksista.

Puheenvuoroissa jäsenvaltiot toivottivat laajasti tervetulleeksi komission ilmoituksen teollisuusstrategian päivittämisestä. Tarvetta perusteltiin yleisesti koronapandemian aiheuttamalla kriisillä mutta myös yleisemmin kansainvälisellä kilpailutilanteella. Samalla kuitenkin painotettiin, että strategiassa jo esitetyt tavoitteet vihreästä ja digitaalisesta muutoksesta sekä strategisen autonomian vahvistamisen tarpeesta ovat edelleen voimassa. Myös komission ilmoitusta teollisten ekosysteemien kartoituksesta sekä ekosysteemikohtaisesti räätälöitävistä toimenpiteistä ja seurannasta sai puheenvuoroissa kannatusta.

Toimivat sisämarkkinat, mukaan lukien digitaalisuus ja palvelut, sekä tasapuolinen toimintaympäristö nähtiin tärkeinä kilpailukykyä vahvistavana tekijöinä. Joissain puheenvuoroissa tuotiin esiin toive kilpailu- ja valtiontukisäädösten tarkastelusta, jotta ne vastaisivat joustavammin ja tehokkaammin pandemian aiheuttamaan tilanteeseen tai ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Eurooppalaisten arvojen ja ilmastotavoitteiden mukaiset standardit sekä julkiset hankinnat mainittiin esimerkkeinä toimista, joilla voitaisiin vahvistaa tasapuolista toimintaympäristöä sekä kolmansien maiden epäreilujen valtiontukien aiheuttamia ongelmia.

Energiaintensiivisen teollisuuden osalta puheenvuoroissa tuotiin esille puhtaan energian saatavuuden tärkeys sekä muistutettiin hiilivuodon estämisen tarpeesta.

Jäsenmaat olivat huolestuneita koronapandemian esiin tuomista raaka-aine- ja arvoketjuriippuvuuksista. Strategisten hankintaketjujen arviointi nähtiin muutamissa puheenvuoroissa tärkeiksi. Useat puhujat korostivat tehokkaampien kiertotalousratkaisuiden merkitystä teollisuuden kilpailukyvyille ja autonomialle, kunhan käyttäjäturvallisuus ja standardit kehittyvät.

Digitalisaatio nähtiin laajasti olennaisena osana teollisuuden kilpailukyvyn vahvistamista. Puheenvuoroissa todettiin koronapandemian osoittaneen, kuinka riippuvaisia olemme digitaalisista palveluista ja toivottiin panostusta digitaalisiin teknologioihin ja osaamiseen.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa korostettiin, että on tärkeää huolehtia pk-yritysten pääsystä mukaan muutokseen (ml. Suomi) sekä työvoiman osaamisen vahvistamisesta. Osallistumisen avoimuutta ja toiminnan läpinäkyvyyttä korostettiin erityisesti IPCEI:n ja teollisten allianssien yhteydessä. Osa jäsenmaista korosti IPCEI-menettelyn asemaa vain yhtenä monista innovatiivisen teknologiayhteistyön malleista (muuta mm. teolliset allianssit ja Horisontti-ohjelma) ja muistutti sen roolia erityisesti markkinahäiriötilanteissa. Puheenvuoroissa sekä ehdotettiin uusia IPCEI-hankkeita (terveys) että toivottiin pitäytymistä aiemmissä prosesseissa (esimerkiksi strateginen foorumi) määritellyissä teemoissa.

Ministeri Lintilä painotti Suomen puheenvuorossa teollisuuden kokonaisvaltaista uudistumista, innovaatioiden merkitystä ja tasapuolisen toimintaympäristön tärkeyttä. EU:n teollisuusstrategian päivityksen yhteydessä on säilytettävä ja vahvistettava tavoitetta teollisuuden uudistumisesta ja kaksoissiirtymästä digitaaliseen ja ilmastoneutraaliin teollisuuteen. Suomi haluaa edistää teollisten teknologioiden yhteistyötä mm. kehittämällä edelleen avoimia ja osallistavia yhteistyömuotoja kuten teollisuusalliansseja.

Videokokouksessa oli ensimmäistä kertaa käytössä virtuaalinen äänestysmahdollisuus. Kysymykset toimitettiin etukäteen ja vastaaminen tapahtui anonymisti, eikä ollut sitova. EU:n teollisuusstrategian päivityksessä toivotaan priorisoitavan erityisesti digitaalista ja vihreää siirtymää sekä olosuhteita. EU:n kilpailukyvyn parantamiseen ennen vuotta 2030 ollaan jäsenvaltioissa äänestystuloksen mukaan melko hyvin varustauduttu.

Lopuksi tuleva puheenjohtajavaltio Portugali esitteli tulevan puheenjohtajuuskautensa työohjelmaa, jonka prioriteetteja ovat resilienssi, sosiaalinen ulottuvuus, vihreys, digitaalisuus ja globaalius.

Suomen edustajat
Elinkeinoministeri Mika Lintilä ja virkamiesdelegaatio Nina Alatalo, Anita Silanterä ja Taru Löyttymäki TEM, Leila Vilhunen VNK sekä Maija Heikkilä EUE.

Asiakirjat
Puheenjohtajan toimittama tausta-asiakirja

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	kilpailukyky, kilpailukykyneuvosto, sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka, teollisuus TEM, UM
Tiedoksi	EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TULLI, VM, VNK, VTV, YM